

apud suos cives offensam contraxerant, ad se contugientem in civitatem recepit. Latini denique, Tuscique pastores, etiam transmarini Phryges, qui sub Aenea, & Arcades, qui sub Evandro duce venerant, (26) influxerunt. Ita ex variis quasi elementis congregavit corpus unum, populumque Romanum effecit. Centum ex senioribus elegit, quorum consilio omnia ageret, quos Senatores propter senectutem, Patres ob similitudinem curæ nominavit. Mille etiam pugnatores elegit, quos à numero milites appellavit. Tum, cum uxores ipse, & populus ejus non haberent, invitavit ad spectaculum ludorum vicinas urbis Romæ nationes, atque virgines earum rapuit anno ab Urbe condita quarto. (27) Tunc virginum pulcherrima, cunctorum acclamatione rapientium, Thalassio duci Romuli decernitur. Unde in nuptiarum adhuc (28) solennitatibus Thalassio vulgò clamitant, quòd scilicet talis nupta sit, quòd Thalassium habere mereatur. Commotis bellis propter raptarum injuriam, Ceninenses (29) vicit, Antemates, Crustumios, Sabinos, Fidenates. (30) Hæc omnia oppida urbem cingunt. Tunc etiam Tarpeja virgo Sabinorum clypeis in monte obruta est, qui ab ejus nomine Tarpejus est appellatus, in quo postea Capitolium est constructum. Pepigere tamen Romani cum Sabinis, quorum filias rapuerunt, amicitias: adeo ut Sabinorum rex Titus Tatius senex regnaret (31) pariter cum Romulo, quem mox, ut in societatem regni ejus assumpsit, occidit: Sabinique quoque, & Romani unus populus efficerentur. Quo tempore Romani ad confirmandam conjunctionem nomina illorum suis præponebant nominibus, & vicem Sabinorum Romanorum. Et ex illo consuetudo tenuit, ut nemo Romanus sit absque prænomine. Propter hanc etiam societatem, cum Sabinorum more Romulus hastam longam ferret, quæ eorum linguâ quiris (32) appellatur, Quirinus est dictus. Romani verò sive à quiribus, idest hastis longis, sive à Quirino, Quirites nominari cœperunt. Remus denique à Fabio duce Romuli fratris sui, (33) ejusdem, ut fertur, voluntate, rutro pastoralis extinctus est. Causa autem interitus ejus hæc fuit, quòd ad tutelam novæ urbis vallum, quem fecerant. (34) nõ posse sufficere increpaverat, ejusque angustias saltu transilierat. Cum Vejentibus populis adhuc prælium parvo nomine, sed magnis viribus agitarum, Ceninensium captum, ac dirutum oppidum: assumptis semel armis nunquam quies, quippe quibus egestas turpis, atque obsœna fames domi timerentur, si unquam acquirissent paci, aut fieri. Romulus verò, cum VII. Kalendas

Tom. I.

- (26) In H. non legitur. A. habet *Latinos denique, Tusci- que pastores, etiam transmarinos Phryges, qui sub Aenea, Arcades, qui sub Evandro duce influxerant, ita ex variis quasi elementis congregavit corpus, ut unum Pop. Rom. efficeret.*
 (27) H. *tertio.* Dionysius lib. 2. ait hoc contigisse anno quarto Romuli, numerumque fuisse 683. virginum. Canis.
 (28) In MS. B. & H. hæc vox abest.
 (29) In A. *Ceninenses.*
 (30) B. & H. *Fidenates, Bicentes.* Item A. noster. *Canis leg. Vejentis, sicut & Eutropius.*
 (31) A. legit: *regnaret cum Romulo, Sabinique &c. B. & H. regnaret, pariter cum Romulo, Sabinique &c.*
 (32) A. *Cyris, & Chimus.* B. & H. *Cyris appellabatur, Quirinus.* B. tamen habet *Chimus.*
 (33) A. & B. *dubium an fratris voluntate, rutro &c.*
 (34) Hæc duo verba absunt in B. H. & A., sicut & sequentia cum *Vejentibus* usque *Romulus verò.*
 (35) B. & H. *Romulus verò, cum apud Paludem Capræ nusquam comparuisset.* Vide Dionysium lib. 2., & Valerium lib. 5. cap. 3.
 (36) Hæc non tant in cit. MSS.

A Augusti apud paludem Capræ (35) fulmine ictus nusquam comparuisset, anno regni XXXIX. ad deos transisse creditus est, & Quirini nomine consecratus. Deinde Romæ per quinos dies Senatores imperaverunt, & his regnantibus annus unus expletus est.

Postea Numa Pompilius rex creatus est, cum apud Hebræos Ezechias regnaret. Qui bellum quidem nullum gessit, sed non minus civitati, quàm Romulus profuit. Nam & *cultus deorum,* (36) & *leges Romanis, moresque constituit,* qui consuetudine præriorum jam latrones, & semibarbari videbantur; & annum descripsit in decem menses, prius sine aliqua supputatione confusum, (37) & infinita Romæ sacra, ac templa constituit. Morbo decessit XLI. imperii anno. Regnante Numa Glaucus primus ferri inter se glutinum excogitavit.

Huic successit Tullus Hostilius, qui primus Romanorum purpura, & fascibus usus est, Manasse in Judæa regnante. Hic bella reparavit. (38) *fiduciâ bene exercitæ juventutis, & Anis bellum, qui nunc Albani dicuntur, & qui ab urbe XII. milliario sunt, intulit, eosque vicit sexta congressione, pessima clade.* Vejentis, & Fidenates, quorum alii *sex milliaria* ab urbe Roma absunt, alii XVIII. bello superavit. *Rursus pace disrupta, (39) Metius Suffitius Fidenate bello meditatatus dolum, dum contracta temporali pace ascitus fuerat à Romanis, ita eos deseruit, ac decepit infidus, ut in medio certamine cum exercitu suo in proximo colle consideret. Tum ingenio usus est rex Romanus Tullus Hostilius, ut diceret suo eum secessisse consilio, ob hoc ut dato signo hostilibus superveniret agminibus. Sic crectis suorum animis, qui jamjam desperaverant, separatione subsidii, & Albanis territis, vicit Fidenates. Metium verò Suffetium curribus illigatum, pro animi infidelitate divisit. Hic Urbem ampliavit adjecto Cælio monte. Cum verò XXXII. annis regnasset, fulmine ictus cum domo sua arsit. His temporibus Byzantium civitas condita est à Pausania rege Spartanorum, (40) quæ postea Constantinopolis appellata est.*

Post hunc Ancus Martius Numæ ex filia nepos, suscepit imperium, quo etiam tempore Josias regnabat apud Hebræos. Hic contra Latinos dimicavit, & vicit omnes finitimos, & potentes tunc Tusciæ XII. populos innumeris concidens consiliis. Aventinum montem civitati adjecit, & Janiculum. Hostiam (41) civitatem supra mare XVI. milliario ab urbe Roma condidit. Vigesimoquarto anno imperii morbo perit. Hoc etiam regnante Epidamnus (42) est condita, quæ postea Dyrrachium est appellata.

A 2

Dein-

- (37) Vitiosa hujus loci interpunctio Vineto imposuit hoc loco, eam tamen agnoscat MS. Bongarsii. Sed H. ita: *descripsit in decem menses. Prius sine aliqua supputatione confusus erat, & infinita &c.* Eutropius, & ex hoc Paulus Numæ tribuit, quod omnes Romulo. Nam Romulus divisit annum in X. menses. Numa duos adjecit. Vide Macrobi. 1. Saturnal. cap. 1.
 (38) In A. & H. post verbum *reparavit* legitur, *Albanos vicit, qui ab urbe Roma XII. milliario sunt, Vejentis, & Fidenates, quorum alii VII. milliario absunt ab urbe Roma, alii XVIII. bello superavit. Urbem ampliavit &c.* B. habet pro *Vejentis, Vejentis.*
 (39) In B. & H. sicut & in Eutropio hæc non sunt usque ad *urbem ampliavit.*
 (40) Hæc absunt in A. B. & H., sicut & illa paulo post: *vicit omnes finitimos usque Aventinum.*
 (41) B. & H. *apud Hostiam civitatem supra mare XVI. milliario ab urbe Roma condidit. XXIII. anno. A. pariter XXIII.*
 (42) B. *Epidamnus est condita, quæ postea Dyrrachium est nominata. H. Epidamnus est condita quæ postea Dyrrachium est nominata. A. Dyrrachium.*